

Ludvig Mattsson: anteckningar om folk i Grafås år 1915

I Grafås har nog mycket förändrats på en tjugo-års tid. På de flesta ställen är det nytt folk, och de enda där det finns något kvar av de gamla släkterna är **Berget, Västgöl, Där Öste, Åsen, Där Framme, Hulten, N:a Lycka, Bråten** och **Källrönninga**. De gamla äro förstås döda, och barnen ha trätt i deras ställe. Endast gamla Hulten (d.v.s. son till den äldste Hulten, konstsmeden) och hustrun lever. De äro nu omkring 80 år gamla och vårdas av en dotter, Karin. Så lever också Olle Gran, även han c:a 80 år gammal; han bor ensam i en liten stuga längst norr i gården. Jon **Där Framme** är död sen några år tillbaka, men hans hustru Kajsa lever, och sonen Anders sköter gården. Jons broder Anders, som förut bodde på Hagen, är flyttad till Edane station. På **Hagen** är det nytt folk, en Hjerpe oppifrån Bortan. Olle Petter Hjerpe, som bodde på **Åsen**, är död för många år sen (han tog sig själv av daga), likaså hustrun och stället äges nu av dottern Anna Stina. Hennes son Johan* köpte för väl ett år sedan den gamla Burman – Mattssons gården **Där Sö** av Jössefors bolag, som i sin tur köpt det av Mattsson. Men denne Johan dog just häromdagen och Där Sö kommer troligen att byta ägare än en gång. På övre våningen bor emellertid gumman (min farmor). Hon har nämligen dispositionsrätt till denna våning jämte trädgården m.m. under sin livstid, vem som än blir ägare till gården. Och lever gör hon än, och är rätt kry trots sina 86 år, som hon fyllde nu i januari. Dock är hon f.n. sängliggande på grund av en liten olyckshändelse, som hon råkade ut för här i vinter. Hon halkade på ”svälla” och slog sig i ena höften. Men det är gott hopp om att hon skall kom-ma opp igen och kunna knalla omkring. Hon lever ju annars i stillhet däroppe, men är mycket intresserad av yttervärlden och särskilt sina barns och barnbarns förhållanden. Tidningar läser hon flitigt, ty synen är ännu i behåll. Hon vårdas av Mari på Västgöl (dotter till gamle smeden Jan Jansson), som varit i farmors tjänst i 5 år. **Västgöl** äges nu av skraddaren Johannes Thalín, gift med Maris syster Emma. Jan och hans hustru dogo samtidigt för en 6 á 7 år sedan. På **Berget** bor två söner till det gamla folket; den äldre, Johannes, är gift och står före på gården. **Där Öste** äges av samma folk som förut; det är tre systrar, av vilka den äldsta, Charlotta, varit gift, men numera är änka. Hennes man var Gustaf Andersson från **Lerudden**, en mycket skötsam karl och omistlig för sin familj. Han dog i sina bästa år i fjol vinter, och efterlämnade endast en dotter. Där Öste är det alltså inte mindre än fyra fruntimmer, och de brukar gården själva. I **Norra Källrönninga** på västsidan Backsjön bor två bröder till Gustaf Andersson, Karl och Johannes. I **Södra Källrönninga** bor August, son till gamle Magnus Mattsson, och hans syster Anna. Gamle Anders på **Tomta** är död för längesen, och hans söner, Anders och Ola, bor **Där Väste**. Dottern Maria är gift med Gustaf Lööf i Säterud. De har fyra barn, som nu alla är uppvuxna. På **Tomta** är det nytt folk oppifrån Bortan. På **Gärdet** är det också nytt folk, likaså på **Sörmon** och **Nordmon**. Men på ett nybyggt ställe norr i gården bor Petter och Stina, ett syskonpar av det gamla Sörmofolket. Deras far hette Olof Pettersson, och han bodde för länge i världen på ett litet ställe väster om Treen. Stina var för många år sedan i tjänst på **Tavelbacken**. – Anders, den dövstumme brodern, är fortfarande kvar Där Sö och övergick med gården ifrån farmors tjänst till den nye ägarens.

*Johan Eriksson (1887-1915)